

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ 2017

ΜΑΘΗΜΑ: Ιστορία

ΤΑΞΗ: Γ΄ Γυμνασίου

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: Παρασκευή, 26 Μαΐου 2017

ΧΡΟΝΟΣ: 2 ώρες

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ:

- α) Να γράψετε μόνο με μπλε ή μαύρο μελάνι.
- β) Οι ερωτήσεις να απαντηθούν στα φύλλα εξέτασης που σας δίνονται.
- γ) Να σημειώσετε στα φύλλα εξέτασης τα στοιχεία σας (ονοματεπώνυμο, τμήμα και αριθμό).
- δ) Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού και φωσφορούχου μαρκαδόρου.
- ε) Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τέσσερα μέρη (4) και επτά (7) σελίδες

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (4 μονάδες)

Να απαντήσετε ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ και στις δύο (2) ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δύο (2) μονάδες.

1. Κάθε στοιχείο της Στήλης Α΄ αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της Στήλης Β΄. Να γράψετε στα φύλλα εξέτασής σας τους αριθμούς της στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη στήλη Β΄ περισεύει ένα (1) στοιχείο.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Βαλκανικοί πόλεμοι	α. Σύνταγμα 1960 (13 σημεία)
2. Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄	β. Παύλος Μελάς
3. Εθνικός διχασμός	γ. Μεγάλη Ιδέα
4. Αλυτρωτισμός	δ. Σύγκρουση Βενιζέλου-Βασιλιά Κωνσταντίνου
	ε. 1912 - 1913

(4 X 0,5 = 2 μονάδες)

2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι ορθό ή λανθασμένο, γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

α. Η Α΄ Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου διακήρυξε τον εθνικοαπελευθερωτικό χαρακτήρα της ελληνικής επανάστασης.

β. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ηγήθηκε της επανάστασης στη Μολδοβλαχία.

γ. Εκπρόσωποι του Νεοελληνικού Διαφωτισμού ήταν ο Αδαμάντιος Κοραΐς και ο Ρήγας Βελεστινλής.

δ. Οι Άγγλοι απάλλαξαν τους Κύπριους από τη βαριά φορολογία που πλήρωναν κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

(4 X 0,5 = 2 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (6 μονάδες)

Από τις τρεις (3) ερωτήσεις, να απαντήσετε ΜΟΝΟ στις δύο (2). Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με τρεις (3) μονάδες.

1. Να γράψετε κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. **Εγκυκλοπαίδεια** (ορισμός - σημασία – πρωτεργάτες)

β. **Συνθήκη της Λοζάνης** (πότε υπογράφηκε, τι προνοούσε)

γ. **Επανάσταση 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843** (τρία αίτια, αποτέλεσμα)

(3 X 1=3 μονάδες)

2. α. Ποιος ήταν ο σκοπός ίδρυσης της Φιλικής Εταιρείας;

(μον. 0,5)

β. Να αναφέρετε **δύο (2)** από τους ιδρυτές της.

(μον. 0,5)

γ. Να εξηγήσετε για ποιους λόγους (**τέσσερεις**) η Φιλική Εταιρεία, τον Μάρτιο του 1821, ξεκίνησε την επανάσταση από την Πελοπόννησο και τη Στερεά Ελλάδα.

(μον. 2)

3. α. Να αναφέρετε τις κοινωνικές τάξεις στην προεπαναστατική Γαλλία.

(μον. 1)

β. Παρουσιάζοντας την οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση της κάθε τάξης, να εξηγήσετε πώς αυτός ο ταξικός διαχωρισμός αποτέλεσε το βασικό αίτιο της γαλλικής επανάστασης.

(μον. 2)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (6 μονάδες)

Από τις τρεις (3) ερωτήσεις, να απαντήσετε ΜΟΝΟ στις δύο (2). Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με τρεις (3) μονάδες.

Δεν επιτρέπεται μερική ή ολική αντιγραφή αποσπασμάτων από τις πηγές.

1. α. Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να εξηγήσετε για ποιους λόγους οι 13 αποικίες της Αμερικής επαναστάτησαν εναντίον της Αγγλίας.

(μον. 0,5)

β. Αφού μελετήσετε το παράθεμα 1 και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να εξηγήσετε πώς οι απόψεις του Μοντεσκιέ εφαρμόστηκαν στην πολιτειακή οργάνωση του κράτους των Η.Π.Α.

(μον. 1,5)

γ. Το παράθεμα 2 είναι απόσπασμα από τη **αμερικανική Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας**.

Να γράψετε **δύο (2)** θέσεις των διαφωτιστών που εντοπίζετε στο κείμενο αυτό.

(μον. 1)

Παράθεμα 1

Σε κάθε κράτος υπάρχουν τρία είδη εξουσίας, η νομοθετική, η εκτελεστική και η δικαστική. Στη νομοθετική εξουσία ο ηγεμόνας νομοθετεί [...]. Η εκτελεστική κηρύσσει τον πόλεμο και υπογράφει ειρήνη [...], εξασφαλίζει τη γαλήνη στο εσωτερικό του κράτους, αντιμετωπίζει τους κινδύνους από το εξωτερικό. Η δικαστική τιμωρεί τα εγκλήματα και λύνει τις διαφορές ανάμεσα στους πολίτες [...]. Όταν στο ίδιο πρόσωπο ή στο ίδιο κυβερνητικό σώμα βρίσκονται ενωμένες η νομοθετική και η εκτελεστική εξουσία, δεν υπάρχει ελευθερία, γιατί υπάρχει ο κίνδυνος ο ηγεμόνας να κάνει τυραννικούς νόμους, τους οποίους θα προσπαθήσει να επιβάλει με τη βία. Ελευθερία δεν υπάρχει και όταν [...] η δικαστική εξουσία είναι ενωμένη με τη νομοθετική. Τότε οι πολίτες κινδυνεύουν από την αυθαιρεσία και η ζωή και η ελευθερία τους απειλούνται [...]. Όλα θα ήταν χαμένα αν ο ίδιος άνθρωπος, ή το ίδιο συλλογικό όργανο από αριστοκράτες ή από το λαό, ασκούσε και τις τρεις εξουσίες, τη νομοθετική, την εκτελεστική και τη δικαστική.

Μοντεσκιέ, Το πνεύμα των νόμων, 1748

Παράθεμα 2

[...]Θεωρούμε ως αναμφισβήτητες τις παρακάτω αλήθειες: όλοι οι άνθρωποι γεννήθηκαν ίσοι και ο Δημιουργός τους προίκισε με ορισμένα αναπαλλοτρίωτα δικαιώματα. Σ' αυτά περιλαμβάνονται η ζωή, η ελευθερία και η επιδίωξη της ευτυχίας. Οι κυβερνήσεις εγκαταστάθηκαν από τους ανθρώπους για να εξασφαλίσουν αυτά τα δικαιώματα και η δίκαιη εξουσία πηγάζει από τη συγκατάθεση των κυβερνωμένων. Κάθε φορά που μια μορφή διακυβέρνησης αποδεικνύεται καταστροφική για το σκοπό αυτό, ο λαός έχει δικαίωμα να την αλλάξει ή να την καταργήσει και να εγκαταστήσει μια νέα κυβέρνηση. Η ιστορία του τωρινού βασιλιά της Μεγάλης Βρετανίας είναι η ιστορία μιας σειράς συνεχών αδικιών και σφετερισμών, που έχουν ως μόνο στόχο τους την εγκαθίδρυση μιας απόλυτης τυραννίας σε βάρος αυτών των πολιτειών [...]

Η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας, 4 Ιουλίου 1776

2. Αφού μελετήσετε τα παραθέματα 3 και 4 και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στις πιο κάτω ερωτήσεις:

α. Η πολιτική του Ιωάννη Καποδίστρια θεωρείται ότι στόχευε στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας. Να τεκμηριώσετε την πιο πάνω θέση παρουσιάζοντας το έργο του στους τομείς της **οικονομίας** και των **ενόπλων δυνάμεων** (στρατός).

(μον. 1,5)

β. Να γράψετε ποιοι αντιπολιτεύτηκαν τον Ιωάννη Καποδίστρια και να εξηγήσετε για ποιους λόγους **(τρεις)** δέχθηκε τόσο σκληρή κριτική.

(μον. 1,5)

Παράθεμα 3

Ο ίδιος χρησιμοποίησε την αναβολή της Εθνοσυνέλευσης για να αναζητήσει νέα ερείσματα. Προσπάθησε, με τον διορισμό έκτακτων επιτρόπων και προσωρινών διοικητών, να αποσπάσει τους πολλούς από την κηδεμονία των προκρίτων και των οπλαρχηγών και να περιορίσει, έτσι, την πολιτική τους δύναμη. Με τη χρησιμοποίηση, εξάλλου, των σπουδαιότερων από τους τελευταίους στο Πανελλήνιο ή σε άλλες υπηρεσίες, κάτω από τον άμεσο έλεγχό του, απέβλεψε στην εξασθένιση της τοπικής τους επιρροής. Με την αναδιοργάνωση του στρατού επιχείρησε να μετατρέψει σε εθνικό στρατό τα σώματα των ατάκτων, που ως τότε κατευθύνονταν και πληρώνονταν από τους οπλαρχηγούς. Αυστηρό έλεγχο επέβαλε στα δημόσια οικονομικά, ώστε να παταχθούν οι καταχρήσεις των οικονομικά ισχυρών και να αυξηθούν οι κυβερνητικοί πόροι. Χρησιμοποιώντας τον κρατικό μηχανισμό, τον οποίο σταδιακά επάνδρωσε με ανθρώπους αφοσιωμένους στο πρόσωπό του – κατά προτίμηση με ετερόχθονες σπουδασμένους στην Ευρώπη – προσπάθησε να εδραιώσει στους πολλούς την πεποίθηση ότι μόνο στην Κυβέρνηση και όχι στις πολιτικές ομάδες θα μπορούσαν να στηριχθούν για την προώθηση των συμφερόντων τους.

Χρίστος Λούκος, Ο Κυβερνήτης Καποδίστριας, πολιτικό έργο, συναίνεση και αντιδράσεις Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμ. 3, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σ. 188

Παράθεμα 4

Ο Καποδίστριας είχε πολλές αντιπάθειες. Η Ελλάδα λόγω της στρατηγικής της θέσης ήταν πόλος έλξης για πολλές χώρες οι οποίες ήθελαν να εδραιώσουν την κυριαρχία τους στην Μεσόγειο. Η Αγγλία ενθάρρυνε τις όποιες εσωτερικές αντιπαραθέσεις γιατί θεωρούσε τον Καποδίστρια φίλο της Ρωσίας. Το γεγονός ότι δεν έδωσε καμία εξουσία στις τοπικές αρχές και διόρισε σε θέσεις κλειδιά τα δύο αδέρφια του, Αυγουστίνο και Βιάρο Καποδίστρια, τον οδήγησε σε σύγκρουση με τους κοτζαμπάσηδες και τους πλοιοκτήτες.

Το πρωί της 27ης Σεπτεμβρίου 1831 έξω από την εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνος, ο Κωνσταντίνος και Γεώργιος Μαυρομιχάλης πυροβόλησαν και μαχαίρωσαν θανάσιμα τον κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια, καθώς πήγαινε να παρακολουθήσει την κυριακάτικη Θεία Λειτουργία.

Η δολοφονία του Καποδίστρια αποδίδεται στο μανιάτικο έθιμο της βεντέτας μιας και ο Καποδίστριας είχε φυλακίσει τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη επειδή είχε ηγηθεί της ανταρσίας στη Μάνη. Ωστόσο, οι λόγοι της δολοφονίας ήταν βαθύτεροι και φτάνουν μέχρι την υπονόμευση από χώρες του εξωτερικού. Η σορός του Καποδίστρια μεταφέρθηκε στην Κέρκυρα, όπου και ενταφιάστηκε στη Μονή Πλατυτέρας.

Χρίστος Ναυπλιώτης, Ο Ιωάννης Καποδίστριας στο Ναύπλιο
<http://www.discovernafplio.gr/el/content/20/articles/46>

3. Αφού παρατηρήσετε τις **εικόνες 1,2** και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στις πιο κάτω ερωτήσεις:

α. Να εξηγήσετε τα **τρία (3)** βασικά **αίτια** που οδήγησαν στον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο.

(μον. 2,5)

β. Να γράψετε ποιες ήταν οι **αντίπαλες συμμαχίες** κατά τον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο.

(μον. 0,5)

Εικόνα 1

Το διαβολόψαρο απλώνει τα πλοκάμια του παντού.

Εικόνα 2

Περήφανες και χαρούμενες εργαζόμενες σε γερμανικό εργοστάσιο πολεμικού υλικού.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ (4 μονάδες)

Από τις τρεις (3) ερωτήσεις, να απαντήσετε **ΜΟΝΟ** στις δύο (2). Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δύο (2) μονάδες.

Δεν επιτρέπεται μερική ή ολική αντιγραφή αποσπασμάτων από τις πηγές.

1. α. Να εξηγήσετε τον ρόλο και τα καθήκοντα του **δραγομάνου** κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας στην Κύπρο.

(μον. 1)

β. Αξιολογώντας τον θεσμό του δραγομάνου, να αναφέρετε πώς βοήθησε τον Ελληνισμό της Κύπρου στα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

(μον. 1)

2. Αφού μελετήσετε την **εικόνα 3** και το **παράθεμα 5** και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στις πιο κάτω ερωτήσεις:

α. Σε ποιο γεγονός της σύγχρονης ιστορίας της Κύπρου αναφέρονται και πότε συνέβηκε το γεγονός αυτό;

(μον.0,5)

β. Να αναφέρετε **έξι (6)** επιπτώσεις που είχε το γεγονός αυτό στην Κύπρο και τον λαό της.

(μον. 1,5)

Εικόνα 3

Παράθεμα 5

Εκείνο το καλοκαίρι υπηρετούσα στην Άγκυρα. Ένα απόγευμα μάς ανακοίνωσαν ότι η μονάδα μας έπρεπε να μετακινηθεί στο λιμάνι της Μερσίνας. Εκεί μας αποκάλυψαν ότι θα πάμε να “σώσουμε” την Κύπρο. Αυτά που έζησα και είδα ακόμη και σήμερα μου φέρνουν εφιάλτες. Ο τουρκικός στρατός και οι τουρκοκύπριοι Μουτζαχίντ δεν έκαναν τίποτε άλλο από το να λεηλατούν τις περιουσίες των Ελληνοκυπρίων, να βιάζουν γυναίκες και μικρά κορίτσια, να δολοφονούν αμάχους, ακόμη και μικρά παιδιά.

Ιστοσελίδα: Η μηχανή του χρόνου,
Ένας τούρκος Λοχίας θυμάται.

3. Αφού μελετήσετε το **παράθεμα 6** και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στις πιο κάτω ερωτήσεις:

α. Να εξηγήσετε για ποιους **δύο (2)** λόγους η ηγεσία των Κυπρίων το 1955 αποφάσισε να καταφύγει στον ένοπλο αγώνα.

(μον. 1)

β. Να γράψετε με ποιους τρόπους οι Άγγλοι αντιμετώπισαν την ένοπλη δράση της Ε.Ο.Κ.Α..

(μον. 1)

Παράθεμα 6

Οι δολιοφθορές σε κυβερνητικά κτίρια, αστυνομικούς σταθμούς και στρατιωτικές εγκαταστάσεις συνεχίστηκαν σ' όλη τη διάρκεια του Αγώνα. Η ΕΟΚΑ με τη δράση της προξενούσε υλικές ζημιές και θύματα μεταξύ των Άγγλων. Ο Κυβερνήτης της Κύπρου, για ν' αντιμετωπίσει την ΕΟΚΑ, στις 15 Ιουλίου 1955 έθεσε σε ισχύ το νόμο περί προσωποκρατήσεως, που έδινε το δικαίωμα στις δυνάμεις ασφαλείας να συλλαμβάνουν οποιονδήποτε πολίτη θεωρούσαν ύποπτο για παράνομες ενέργειες και να τον εγκλείει στη φυλακή, στο φρούριο της Κερύνειας ή σε στρατόπεδα συγκέντρωσης για ακαθόριστο χρονικό

διάστημα. Ενίσχυσε περισσότερο το στρατό και στις 26 Νοεμβρίου 1955 κήρυξε την Κύπρο σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Αλαζονικά φερόμενος διακήρυξε ότι οι μέρες της ΕΟΚΑ είναι μετρημένες. Θέσπισε κανονισμούς, που προνοούσαν ποινή θανάτου για όσους μετέφεραν ή χρησιμοποιούσαν όπλα ή βόμβες ή εκρηκτικές ύλες. Τα μέτρα όμως αυτά δεν έφεραν τον εκφοβισμό στον Ελληνικό Κυπριακό λαό, όπως ανέμενε ο Χάρντινγκ, αλλά το εντελώς αντίθετο αποτέλεσμα.

Ίδρυμα Απελευθερωτικού Αγώνα Ε.Ο.Κ.Α, Σύνομη Ιστορική Αναφορά στον Απελευθερωτικό Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α στην Κύπρο (1955-1959)

Η Διευθύντρια

Δρ Μαρία Γεωργίου

διάστημα. Ενίσχυσε περισσότερο το στρατό και στις 26 Νοεμβρίου 1955 κήρυξε την Κύπρο σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Αλαζονικά φερόμενος διακήρυξε ότι οι μέρες της ΕΟΚΑ είναι μετρημένες. Θέσπισε κανονισμούς, που προνοούσαν ποινή θανάτου για όσους μετέφεραν ή χρησιμοποιούσαν όπλα ή βόμβες ή εκρηκτικές ύλες. Τα μέτρα όμως αυτά δεν έφεραν τον εκφοβισμό στον Ελληνικό Κυπριακό λαό, όπως ανέμενε ο Χάρντινγκ, αλλά το εντελώς αντίθετο αποτέλεσμα.

Ίδρυμα Απελευθερωτικού Αγώνα Ε.Ο.Κ.Α, Σύνομη Ιστορική Αναφορά στον Απελευθερωτικό Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α στην Κύπρο (1955-1959)

Οι εισηγητές

Δέσποινα Νικολάου-Μύαρη, Β.Δ.
Κωνσταντία Παττίχη
Γιώργος Κολοκοτρώνης
Σταύρος Σταύρου

Η Διευθύντρια

Δρ Μαρία Γεωργίου